

дума за Хитова, Илю е казалъ само, че по-рано Хитовъ билъ откровенъ, но Раковски го научилъ да лъже⁶⁾ — нищо повече. Ясно е, че Илю е казалъ това, само за да каже нѣщо.

Тукъ нѣма да се връщамъ на подробноститѣ, но фактъ е, че Хитовъ запази до края на живота си едно име далечъ по-добро отъ това на главния си съперникъ Филипъ Тотя, който бѣ затворенъ въ Сърбия презъ 1876 г., лежа въ ромънскитѣ затвори презъ време на самата Освоб. война, търсѣше се въ това време и отъ руската военна полиция, а и следъ Освобождението се подвизаваше въ Русенския окръгъ по начинъ, за който, по заповѣдь на Стамболова, уважаващъ неговото поборничество, бѣ виканъ отъ окр. управителъ Н. Обретеновъ да бжде предупреденъ да се поправи веднага; безъ това му качество и зачитането му отъ Стамболова, Филипъ е щѣлъ да бжде осжденъ строго⁷⁾.

Като поборникъ Хитовъ е единъ отъ първитѣ. Той падна подъ влиянието на Раковски и има прозрението да възприеме неговитѣ идеи, подъ влияние на които самоволното хайдутство трѣбваше да отстъпи мѣсто на всенародно организиране и системна четническа дейность.

Характерна черта на Хитова е неговата трезвость, скромността и отсъствие на кариеризъмъ — той зае само за кжсо време държавна служба следъ Освобождението — окол. началникъ въ гр. Кула (отъ май 1881 г.), не закъснѣ да се явилкато доброволецъ въ войната презъ 1885 г., когато съ дѣда Жеея събра 1000 доброволци⁸⁾, и едва въ 1896 г. стана народнъ представителъ. Хитовъ бѣ чистъ въ смѣткитѣ на общественитѣ срѣдства. Много документи свидетелствуватъ за грижливото отбелязване на всѣки разходъ; той е пестеливъ, постоянно съветва жена си да бжде скромна въ разходитѣ и все пакъ въ края на войната презъ 1876 г. остава безъ всѣкакви срѣдства, почти въ пълно отчаяние.

*

Вънъ отъ дейността на Хитова като войвода и народенъ деецъ, негова голѣма заслуга е, че той е ималъ разбирането да отбелязва и събира документи, а после и да ги попълва. Вънъ отъ първата му книга „Моето пътуване“ и този дневникъ, Арх. Н. Б. има цѣла папка № 61 А, която съдържа 370 писма и други документи, отнасящи се до годинитѣ 1867 и до 1877 и много свитъци ржкописи.

Полезно е да се спомене, че Хитовъ е известенъ въ революционнитѣ срѣди и кореспонденции съ следнитѣ псевдоними: Генрихъ, Германъ, Хитану, Попъ Х., Мустанитѣ.

⁶⁾ Ibid. с. 141.

⁷⁾ Съобщено ми лично отъ Н. Обретеновъ на 13. VI 1937 год — въ Русе.

⁸⁾ „История на сръбско-бълг. война 1885 г.“, София, 1925 г., изд. на Щаба на армията, с. 135.